

3 ДЕКЕМВРИ - МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ Заедно по пътя на интеграцията

Трети декември е обявен за международен ден на хората с увреждания от Генералната асамблея на ООН през 1992 г. В приетата по този случай специална резолюция Общото събрание на Организацията на обединените нации призовава държавите-членки и международните организации да отбелязват този ден и чрез реализиране на различни инициативи ефективно да допринасят за задълбочаване на процесите на интеграция в съвременното общество на хората от тази социална група.

От 2002 г. Международният ден на хората с увреждания преминава под определено мото.

Така например през 2002 г. то е "Осигуряване на самостоятелен живот и устойчиви доходи". През 2004 г. - "Да стане с наше участие". А през 2006 г. - "Достъп до електронните средства за информация".

И в България 3 декември е денят, в който хората с увреждания ежегодно поставят своите проблеми пред държавните институции, като чрез това напомняне се стремят да активират властимащите да ускорят решаването поне на най-наболелите им проблеми.

На този ден организациите на хората с увреждания се опитват по всякакъв начин да привлекат вниманието на цялата общественост върху своите нерешени проблеми, което понякога дава основания денят на протест да се счита като някакъв празник, и чрез демонстрация на способностите си по категоричен и видим за всички начин заявяват, че са различни от другите само по различното си здравословно състояние.

През тази година Софийската регионална организация на Съюза на слепите отбеляза трети декември, като проведе международен фестивал на художествената самодейност. Това беше едно изключително мащабно мероприятие, в което взеха участие самодейци от регионалните организации на ССБ в Пловдив и Дряново, а освен тях във фестивала и в съпътстващите го спортни състезания се включиха и гости от организациите на незрящите в нашите съседки Турция и Македония.

Чуждестранните делегации посетиха софийското предприятие "Успех Филтър", разгледаха нашето студио за звукозапис и някои известни исторически забележителности в столицата. Проведена беше и задълбочена дискусия по проблемите на хората с увреждания, която показа, че огромната част от затрудненията на хората със зрителни дефицити имат транснационален характер. Разкри, че пред слепите от различните балкански страни стоят на практика едни и същи общи проблеми - интеграция в обществото, усвояване на нови професии, повишаване образованието на незрящия човек, достъп до нови информационни технологии и така нататък. В крайна сметка се видя, че трябва да се направят още много неща, за да се достигне до чувствително подобряване на начина на живот на незрящите. Председателят на Турската федерация на слепите Ахмед Джантюрк сподели, че в тяхната страна най-наболелият проблем е намирането на работа на незрящите и създаването на условия за усвояването от тях на нови по-съвременни професии.

"Трябва да усвоим професии, отговарящи на потребностите на XXI век, защото масажисти имаме доста. За съжаление телефонистите вече никъде не са необходими и затова ни трябва бързо усвояване на нови съвременни технологии. Имаме няколко програмисти, но те все още са твърде малко.

В Република Турция действа закон, по силата на който всяко предприятие трябва да включва в щата си не по-малко от 30 процента хора с увреждания. У нас тази мярка сработи и затова някои наши членове сравнително по-лесно си намират работа. Тези, които са завършили висше хуманитарно образование, работят като адвокати преподаватели и така нататък, но те са сравнително малко. Ние нямаме специализирани предприятия за слепи. Имаме два рехабилитационни центъра, които са недостатъчни, но в някаква степен компенсират с помощта на центровете на другите организации на инвалиди, които ни помагат в обучението на нашите членове.

Основното ни искане към правителството е да ни създаде условия за по-лесно намиране на нови работни места, подходящи за хората със зрителни проблеми. Разчитаме на контактите с вашата страна, за да можем да обменим опит, да видим каква е вашата практика в това отношение, защото проблемите

на всички слепи по света са едни и същи."

Заместник-председателят на Македонския съюз на слепите г-жа Николина Витанова изрази своята надежда, че нашият опит в областта на рехабилитацията ще им бъде изключително полезен. В тяхната страна има едно специализирано училище за деца с нарушено зрение, но съществува и интегрирана форма на обучение. Няма нито един рехабилитационен център. Незрящите в Македония придобиват право на пенсия след набиране на петнадесетгодишен трудов стаж. Безплатни карти за градски транспорт получават само живущите в Скопие. В обхвата на социалното подпомагане попадат само на общо основание, т. е. социални помощи получават тези, чиито доходи са на и под социалния минимум. Няма никакви други специализирани подпомагания с оглед на увреждането.

Съюзът на слепите в Македония издава 1 брайлово и 1 говорещо списание. В момента се разработва речеви синтезатор на македонски език - "Ленче". Както и в България, така и при тях от възможностите на електронните информационни технологии се ползват предимно хора, които са все още в сравнително по-млада възраст.

Фестивалът на художествената самодейност бе организиран изцяло от регионалната организация на ССБ в София. Той премина под патронажа на кмета на Столична община Йорданка Фандъкова. Самата тя, поради появили се неотложни ангажименти, свързани с посещението на еврокомисаря по въпросите на бежанците, не можа да присъства лично и беше представлявана от г-жа Минка Владимирова - дамата, която винаги откликва на нашите покани и отзивчиво реагира на всички поставени от нас проблеми.

Със своето лично присъствие събитието уважи и кметът на район "Връбница" г-н Младенов.

На фестивала прозвучаха творби от почти всички музикални жанрове. По-младите изпълнители като Катрин Димитрова и Сияна Пенчева от София ни поднесоха шлагери на английски език на известни поп звезди. Съставът "Веселите момчета" в своя характерен стил ни върна малко по-назад във времето с кавъри на популярна българска музика от втората половина на миналия век. Не може да не съжалите, че не сте могли да се насладите на изпълненията на Ивайло Донков - момчето, което с изключителния си глас и завиден талант достигна най-високото стъпало в конкурса "Гласът на България".

Неизгладимо впечатление остави и неповторимата интерпретация на известния Нено Илиев на популярната "Очи черные".

Както на почти всички подобни фестивали, предпочитанията на повечето от изпълнителите бяха към старата градска песен и фолклора. Това демонстрираха както гостите от Дряново и Пловдив, така и участниците от група "Люлин", София. Облечени в типичните за региона носии, момичетата от София танцуваха под звуците на шопски ритми, а двойката от спортен клуб "Витоша" показа горещия темперамент на латино танците.

Фестивалът нямаше състезателен характер и всички изпълнители пяха за радост и настроение на публиката, за собствено удоволствие и не на последно място, за да изразят подкрепата си за каузата на хората с увреждания за интеграция, равнопоставеност и за по-достоеен живот на незрящите.

За веселото настроение безспорно помогнаха и гостите от Турция и Македония, на които песента им е буквално в кръвта.

Черешката на тортата, разбира се, беше специалното участие на популярния най-вече от телевизията артист бате Николай, който в партньорство с актрисата Богдана Вулпе умело и вещо водеше програмата. Бате Николай е отдавнашен приятел на незрящите в България. Единственото условие, което той поставя, когато откликва на поканата на г-н Асен Алтънов да бъде водещ на фестивала, е било сам да напише сценария, а участието му във фестивала да бъде напълно безплатно.

Той сподели, че фестивалът е минал блестящо, а това е така, защото много сърцати хора са се качили на сцената. Сподели и много други интересни неща, с които обаче ще запознаем читателите на "Зари" в следващ брой на списанието.

Бате Николай отправи към всички хора своите пожелания за весели празници и завърши с думите "Нека не забравят, че Бог е любов!".

На официалната вечеря г-жа Минка Владимирова поздрави присъстващите и изрази своето съжаление за недостатъчността на направеното до този момент за хората с увреждания в София: "Наясно съм, че това, което сме направили, е твърде малко, но останалото ще направим заедно с Вас". Тя ни увери, че и занапред Столична община ще продължи да работи в партньорство със Съюза на слепите в България и поздрави ръководството на Съюза и специално г-н Алтънов за неговата неуморима и неизчерпаема

активност в усилията му да допринесе за подобряването на всекидневните условия за живот на незрящите в София. Г-жа Владимирова поднесе специални поздрави на гостите на столицата от чужбина и пожела на всички присъстващи здраве, късмет и много успехи.

Председателят на Съюза на слепите в България г-н Васил Долапчиев изрази своята голяма благодарност към всички, които са се включили в това изключително мащабно мероприятие, защото чрез него по подобаващ начин заедно сме огласили 3 декември - Световния ден на хората с увреждания, защото и този път на този ден ние отново поставяме на вниманието на обществото нашите проблеми, предизвикваме дискусия и търсим начин за тяхното решаване.

Той специално благодари на нашите гости от Турция и Македония. Отпрати сърдечна благодарност и към всички онези, които от сърце и душа подкрепят и финансово софийската организация на ССБ.

Г-н Долапчиев изказа благодарност и на Столична община и лично на г-жа Владимирова, която в продължение на много години полага усилия да промени към по-добро начина на живот на незрящите в столицата. Не на последно място той поздравя Асен Алтънов за неговата безгранична енергия и оптимизъм, за всичко, което прави за незрящите в Софийската организация на ССБ: "Неговото дело е достойно за подражание!".

Благодарност към домакините и пожелания за весели празници отправиха и председателите на съюзите на гостите от Турция и Македония.

Г-н Алтънов също поздравя всички присъстващи и изказа личната си благодарност към своя екип, допринесъл за реализирането на това мероприятие, тъй като то наистина беше твърде широкообхватно и е коствало много усилия. Все в тази празнична атмосфера той удостои със специално внимание и благодарности спонсорите - доц. Великов, доц. Щерев и особено Васимир Радулов, който е почти непрестанен спонсор на софийската регионална организация.

Специален гост на официалната вечеря беше популярният наш изпълнител Орхан Мурад. Той внесе много настроение и повдигна духа на останалите изпълнители, които имаха възможност да попеят с него. Така вечерта се превърна във втори фестивал с надпяване на Нено Илиев, пловдивските състави и гостите ни от Македония.

Доцент Великов поднесе поздравления от името на спонсорите. Той сподели удоволствието им от това, че могат да бъдат полезни на хората, които се нуждаят от помощ, изрази удовлетворение, че и местната власт полага усилия, като подпомага начинанията на незрящите.

"Надявам се, че и държавата ще поеме своята част от ангажиментите към Вас, защото Вие го заслужавате. Весели Коледни и Новогодишни празници с пожелание за много здраве и късмет и не забравяйте, че Бог е любов".

Димитрина МИХАЙЛОВА

Три спортни турнира в рамките на международния преглед

Около 60 спортисти от България, Турция и Македония премериха сили по шахмат, табла и домино в рамките на Международния преглед на художествената самодейност и спорта по повод Деня на хората с увреждания. Състезанията се проведеха в Училището за деца с нарушено зрение "Луи Брайл". Трябва да се отбележи, че поради натоварената си програма представителите на югоизточната и на югозападната ни съседка не успяха да се включат пълноценно в спортната част от прегледа. Но и целта

на организаторите беше акцентът по-скоро да се постави върху приятелството и общуването, отколкото върху високите спортни резултати.

В най-голяма степен тази цел беше постигната в турнира по домино, който бе с изцяло демонстративен характер. Той се превърна в добър повод за взаимното опознаване на участниците от различни градове и държави и за припомнянето на правилата на относително рядко практикуваната като спорт в български условия игра.

В състезанието по шахмат, в отсъствието на по-сериозните му конкуренти, очаквано спечели Петко Пътев. Приятно впечатление прави класирането на две жени в първата шестица – Илинка Дилкова и Аглика Данова от СКИ "Витоша".

Женско присъствие имаше и в тройката на турнира по спортна табла. Призовото III място зае представителката на "Изгрев" (Пловдив) Хасмик Вартанян. Първите две места бяха окупирани от също не толкова познати имена (поне що се отнася до географията на този спорт у нас) - Николай Игнатов от "Болид" и Теодор Стоянов от "Витоша".

Крайно класиране в турнира по шахмат:

Петко Пътев, "Пираните" (София) - 4 т.
Милко Кючуков, "Изгрев" (Пловдив) - 4 т.
Янко Петров, "Пираните" (София) - 3,5 т.
Иван Митин, "Пираните" (София) - 3,5 т.
Илинка Дилкова, "Витоша" (София) - 3,5 т.
Аглика Данова, "Витоша" (София) - 3,5 т.

Съдия: Димитър Илиев

Крайно класиране в турнира по спортна табла:

Николай Игнатов, "Болид" (София);
Теодор Стоянов, "Витоша" (София);
Хасмик Вартанян, "Изгрев" (Пловдив);
Георги Генов, "Изгрев" (Пловдив);
Иван Недялков, "Пираните" (София);
Тиамил Ердоган, Истанбул (Турция).

Съдия: Георги Гергов

Александър ВЕЛКОВ

За една успешно утвърждаваща се фирма

Безспорен факт е, че човек възприема около 90 процента от информацията за заобикалящата го действителност чрез зрението, което пък оставя около десетина процента от възприятието на хората,

лишени от него. Човекът като мислещо разумно същество е надарен с чудесната способност да мечтае, защото, изгубвайки мечтите и надеждата си, той губи желанието си да живее, да се бори и да оцелява. За съжаление в продължение на много векове в нашия свят са се раждали и се раждат хора с нарушено или напълно липсващо зрение. Както всеки човек на земята и те не са лишени от своите мечти и надежди, само че в известна степен те се допълват и от още нещо - мечтата животът им да се промени и дори при липсата на зрение да могат да бъдат пълноценни, максимално независими и самостоятелни. За поне частичното сбъждане на мечтите на тези хора се грижи все още младата по възраст, но вече твърде солидна по завоюван авторитет фирма "БГ Асист" ООД с управител Николай Станчев - дългогодишен близък приятел на много от незрящите хора в България.

От самото си създаване вече няколко години фирмата се занимава с внос на хардуерни и софтуерни продукти за хора с нарушено зрение. Във времето техният списък непрекъснато се разширява и обогатява. Ето защо на трети декември, на Международния ден на хората с увреждания, фирмата подреди семпло изложение във фоайето на Културен дом "Надежда", където представи една твърде редуцирана част от своите артикули.

Тук бяха изложени помощно-технически средства, внос от различни страни - от най-елементарните до високо технологичните.

Посетителите на изложението, които бяха участници и гости на протичащия паралелно международен фестивал на слепи музиканти, имаха възможността да се запознаят отблизо и да изпробват лично няколко вида бял бастун, оптически и електронни лупи, брайлови часовници и плочи и шила за писане, говорещия помощник за етикетирание "Pen friend", както и високотехнологичните увеличителни "мишки" за монитор и телевизор, камера за разпознаване и разчитане на текст, брайлов дисплей и разнообразен полезен софтуер, създаден специално за незрящите.

От широкия асортимент оптични лупи организаторите на изложението бяха подбрали три вида джобен формат със собствен вграден светодиода, едната от които дава и възможността за разпознаване на фалшиви банкноти.

Сред огромното разнообразие от бели бастуни тук бяха изложени три вида - от най-евтините, китайско производство, с цена от 30 и 39 лв. до скъпите - внос от Австралия на цена от 90 лв.

Двата китайски бастуна се отличаваха по теглото и здравината си, тъй като единият е алуминиев, а другият - стоманен. И двата са сгъваеми и имат обикновен издължен накрайник.

Австралийският алуминиев бял бастун също е сгъваем, но е с изключително удобен крушовиден въртящ се компактен накрайник, подобен на познатите ни "Rolling tip" и "Rolling ball". Единственото неудобство е, че процесът на подмяна на накрайника е много труден, но не и невъзможен. В обширния каталог на фирмата фигурират и бели бастуни, внос от Канада, САЩ, Великобритания, Германия и други.

Пластмасовите олекотени плочи за писане на брайл тук бяха 4 вида - от 4, 6 и 9 реда и една голяма с формат А4. Към тях беше показано и шило с дизайн, отличаващ се от привичния за нас, но много компактно и удобно за ръката и твърде добър накрайник за писане.

Изложени бяха и последните два модела брайлови часовници, внос от Китай на цена от 45 лв. Всеки от моделите имаше дамска и мъжка разновидност, като единият беше по-скоро унисекс и дамският и мъжкият се различаваха само по цвета на циферблата - син и розов. Тези часовници не са механични, а работят с батерия, имат метална верижка и са с твърде добър дизайн.

Електронните лупи се делят на два основни класа - по-нисък и по-висок, като и цената им съответно е в зависимост от класа. Също така те се делят на джобни, портативни и стационарни, като последните са предназначени за статично ползване. Лупите джобен формат обикновено са много компактни - с размер на дисплея от 3,5 инча, докато портативните са малко по-големи - от 4,5 до 7-8 инча (приблизително с размерите на голям мобилен телефон от новите модели). Цените им варират от 240 лв. за най-евтиния вариант с 3,5 инчов дисплей и 480, 500 - за по-големите с дисплей 4,3 инча.

По-висококачествените продукти, които фирмата предлага, са продуктите на компанията "Оптелек". За тези, които биха предпочели качеството пред ниската цена, джобният вариант с 3,5 инчов дисплей е от цена 1000 лв. Високото качество се изразява в много силната батерия, която не се саморазрежда при продължителен изключен режим на устройството и запазва напълно заряда до следващо включване, както и в много висококачествената камера, която свежда трептенията до минимум, което впрочем е по-безвредно за зрението. По-голямата електронна лупа от този клас е на цена от 1495 лв. и е с 4,3

инчов дисплей. Показан беше и един модел електронна лупа, производство на "Freedom scientific" (производителя на говорещия компютърен софтуер "Jaws for windows"), която се предлага на цена от 950 лв. и е с 4,3 инчов дисплей.

Увеличаващите "мишки" на вид са просто по-големи компютърни, като функцията им е да показват уголемения текст, върху който са поставени. В зависимост от вида на устройството текстът се показва на компютърния монитор или на монитора на обикновен телевизор. Към тези приспособления има и специален софтуер, когато информацията е необходимо да мине през компютъра. На изложението бяха показани три вида такива увеличители - само за телевизор, комбиниран за компютър и телевизор и само за телевизор, но с безжична връзка, посредством собствен предавател и приемник. При това не съществува изискването телевизорът да е от най-висок клас.

Много популярен в последно време и в България стана уредът за гласово надписване на етикети "Pen friend", който беше също част от настоящото изложение. Посредством това устройство лишените от зрение хора могат безгрешно да разпознават различни папки с документи, опаковани и консервирани продукти и други предмети от ежедневието с помощта на гласови маркери, които те сами са създали, като всеки от тях съответства на предварително залепения върху предмета специален етикет.

Много малко са все още слепите хора в България, ползващи брайлов дисплей на компютрите си. Ако има такива, те вероятно биха могли да бъдат изброени на пръстите на едната ръка, но все пак това устройство в много случаи би могло да се окаже изключително полезно не само от практическа гледна точка, но и от гледна точка на брайловата грамотност. За съжаление цените на дисплеите са твърде високи за нашите стандарти - 5150 лв. Устройството беше показано на изложението, като един от най-скъпите артикули, които фирмата предоставя за закупуване. Този брайлов дисплей е производство на "Freedom scientific", има 40 клетки, което означава 40 брайлови символа в един ред, и може да се свързва с компютъра, посредством usb-кабел или безжично чрез блутуут. Освен това той е напълно съвместим с устройства под всички операционни системи, както и с мобилни телефони (с изключение на "BlackBerry", които така или иначе не са твърде популярни в България). Чрез този брайлов дисплей може да се въвежда и текст, тъй като е налична пихтова клавиатура, която може да се ползва и за клавишни команди за управление, а също и самостоятелно да дефинира свои собствени такива.

Друго високотехнологично устройство, което бе демонстрирано на изложението, беше преносимата камера "Perl", с помощта на която незрящите могат самостоятелно да прочитат всякакви книги, документи и така нататък от хартиен носител. Когато се постави над съответния документ, камерата го заснема и чрез програмата "Open book" заснетият текст се обработва от графичен в текстови формат, който пък се изговаря от говорещия софтуер. Тази камера, за разлика от обикновените скенери, работи изключително бързо и може едновременно да сканира следващите страници, докато текущите се изчитат. В устройството има вграден файнрийдър, което пък позволява разпознаването на текстове на кирилица. Предимството на "Perl" пред другите скенери освен в бързината, с която обработва информацията, е, че е много компактна и лесно преносима. Цената на това устройство е около 1800 лв., като софтуерът е лицензиран и е по-скъп дори от самата камера - цената му е 1950 лв.

Както вече стана дума, към днешна дата фирма "БГ Асист" ООД предлага много по-широка гама от хардуерни и софтуерни продукти, отколкото в началото на съществуването си. В момента тя вече е официален представител за България на компаниите "Freedom scientific", "Optelec", "Index Braille" - производителите на брайлови принтери, "View plus" и "Zihem" - производители на принтерите за релефни изображения. От продуктите на последните се ползват най-вече училищата за слепи и ресурсните центрове.

С каталога на предлаганите от "БГ Асист" продукти можете да се запознаете на сайта на фирмата - <http://ecat.bgassist.com>.

Там ще намерите и подробно описание за всеки от тях. Трябва да се има предвид обаче, че каталогът не е пълен - все още не са добавени всички предлагани от фирмата стоки. Освен това сайтът е в процес на тестване. Направените чрез него поръчки следва да бъдат допълнително потвърждавани чрез имейл или по телефона, което е отбелязано и в самия сайт.

В момента фирма "БГ Асист" се обслужва от петима щатни служители, трима от които са с увредено зрение, и над 10 човека нещатен персонал. Приходите ѝ се формират предимно от продажби и извършени услуги. Услугите, които фирмата предоставя, са насочени най-вече към високите технологии и създаването на компютърни програми специално за хора със зрителни проблеми.

Последното постижение на "БГ Асист" е спечелен конкурс за разработването на адаптирани тестове за незрящи, за което информирахме в предишна публикация. Понастоящем усилено се работи върху нов софтуерен продукт - брайлов редактор, който е програма за предпечатна подготовка на текстове на брайлов шрифт. Освен това фирмата е работила много и продължава да разработва информационни системи, уеббазиране и напълно достъпни за незрящите уебсайтове, както и тестване по поръчка на софтуер или уебстраници, и участва с експертни препоръки относно достъпността към техните производители.

Като официален представител в България на компаниите-производители фирма "БГ Асист" има задължението към клиентите си, след закупуването от тях на съответния продукт, да извършва цялостната гаранционна поддръжка, инсталиране, настройване и кратко обучение с последващи при необходимост консултации.

От основаването си за няколко години "БГ Асист" постепенно набра скорост, разшири неимоверно спектъра от предлаганите стоки и услуги и много бързо печели все по-голяма популярност сред невидящите хора в България. Може би към многото техни мечти си струва да се добави още една - в следващите години българското правителство да осъзнае и поеме социалната си отговорност и да отдели финансов ресурс за така необходимите и полезни за незрящите българи помощно-технически средства.

Марина ПЕТКОВА

Международният ден на хората с увреждания в сдружение "ХобиСклуб"

Традиционно в сдружение "ХобиСклуб" се проведе беседа с членовете на организацията. Темата този път бе посветена на Международния ден на хората с увреждания - 3 декември. За лектор и водещ бе поканен социалният работник от Центъра за социална рехабилитация и интеграция Добрич - Кристина Димитрова. Тя припомни, че на 3 декември в цял свят се организират кампании с цел постигане на ефективна промяна в условията на живот за хората с увреждания. Лекторката подчерта, че по обективни причини представителите на тази социална група не са в състояние да упражняват своите човешки права. Държавите са задължени да предприемат редица мерки, гарантиращи осигуряване на условия за социално включване на всички хора.

Важно е да се отбележи, че в хода на разговора се дискутираха и редица въпроси, свързани с обстоятелството, че в годините на преход нашата страна не полага достатъчно усилия за подобряване на условията за пълноценно социално включване на хората със специфични възможности.

Председателят на "ХобиСклуб" обърна внимание на аудиторията, че Община град Добрич прилага различни програми, насочени пряко към процеса на интеграция на хората с увреждания. Иван Тодоров се позова в своето експозе и на интервю на началника на отдел "Здравеопазване и социални дейности" - г-жа Иванка Титова, излъчено по-рано същия ден.

Добре е във връзка с Международния ден на хората с увреждания да се припомнят и някои етични правила, свързани с адекватната комуникация с тях.

Когато се пише или говори за хора с увреждания, особено важно е думата "човек" (или "хора") да стои на първо място! Груповите характеристики като "слепи", "глухи", "увредени" или "инвалиди" не са подходящи, защото те не наблягат на индивидуалността, равнопоставеността или личното достойнство, което всеки от нас притежава.

Когато разговаряте с човек с увреждане, говорете директно на него, а не чрез придружителя му или

преводача (за хората с увреден слух)!

Не се втурвайте да помагате! Първо попитайте човека дали желае Вашата помощ и помогнете, само ако ви отговори утвърдително! След това попитайте какво и как да направите.

Дайте допълнително време на човека с увреждане да направи или каже нещо!

Запомнете! Човекът с увреждане е като всички останали. Не се притеснявайте заради неговото увреждане!

Ако не знаете какво да направите или да кажете, позволете на самия човек с увреждане да Ви помогне с обяснения!

Оценявайте всичко, което човекът може да направи! Запомнете, че затрудненията на хората с физически увреждания идват по-скоро от физическите и психическите бариери между тях и останалия свят, отколкото от самото увреждане!

Иван ТОДОРОВ

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Асеновград

Незабравима екскурзия до града-магия Копривщица

Разположен в сърцето на Средна гора по долината на река Тополница на 1030 метра надморска височина, с население от около 2500 жители, град Копривщица е привлекателен както с възрожденската си архитектура, така и с драматичната си история. Той е родно място на Любен Каравелов, Димчо Дебелянов, Георги Бенковски, Тодор Каблешков и много други творчески и исторически личности. През 1952 г. е обявен за град-музей, през 1971 г. става архитектурен и исторически резерват, а през 1978 г. придобива статут на национален архитектурен резерват с международно значение, включен в списъка на 100-те национални туристически обекта.

На 10 ноември членове на ТСО на слепите от Асеновград и Първомай и наши придружители поехме пътя към Копривщица. Ръководител на екскурзията бе председателят на организацията ни Иван Шопов. Настроението беше в синхрон с времето - прекрасно! Песни, закачки, смях... Екскурзията се организира по решение на Управителния съвет на ТСО Асеновград и бе посветена на 13 ноември - Деня на хората с увредено зрение. Автобусът беше осигурен и със съдействието на архиерейския наместник на Асеновградската духовна околия свещеноиконом Йордан Георгиев.

Минахме през Пловдив, язовир Пясъчник, град Стрелча, за да стигнем до целта на пътуването ни. Сътрудникът на организацията Пенка Христонова старателно се бе подготвила, та още по пътя влезе в ролята на екскурзовод и запозна групата с важни факти както за Копривщица, така и за населените места в близкия периметър: Клисурска - останала в историята с героизма на жителите си по време на Априлското въстание от 1876 г.; Стрелча - известна с уникалните си природни забележителности и археологически паметници, с действащата розоварна; Панагюрище - със забележителното си културно-историческо наследство.

В Копривщица всяка къща е паметник, всеки ъгъл и калдъръмена улица нашепват истории. Повече от пет часа всички се потопихме в незабравимата атмосфера на един град-магия. Снимахме се пред Мавзолея на априлци и на Калъчевия мост, където на 20 април 1876 г. гръмва първата пушка, която дава началото на Априлското въстание. Слушахме увлекателните беседи в къщите-музеи "Ослековата къща" (построена през 1856 г.) и "Лютовата къща" (построена през 1854 г.). Усетихме атмосферата на родната къща на Любен и Петко Каравелови. Имаше време и за чаша чай, кафе и сладко в кокетна

обстановка.

Върнахме се духовно извисени и емоционално обогатени. Изразяваме и своето доволство от коректността и толерантността на лъчезарния шофьор Танко.

С нетърпение очакваме следващото пътешествие!

Йордан КОЖУХАРОВ

Добрич

Щекотливата тема "Бежанците"

В "ХобиСклуб" се проведе беседа с участието на художника г-н Цветан Манев на тема "Сирийските бежанци".

В началото бе изяснено понятието "Бежанци" с примери от българската история и миналото на Добруджа. Припомнени бяха тегобите, преживени от добруджанци, по време на изпълнението на клаузите на Крайовския договор от 1940 г.

След това бе направен анализ на политическа обстановка в Близкия изток и Сирия.

Членовете на клуба активно и с разбиране участваха в изясняването на причините за военния конфликт, който е основната причина за потока бежанци, устремили се към нашите граници.

Интересни изказвания направиха Димитър Кънчев, Траяна Хорозова, Марин Николов, Валентина Николаева и Марин Заимов.

След оживените дискусии се оформи крайното мнение, че на базата на българските традиции и хуманността - фундамент на българската народопсихология, би трябвало да дадем подслон на сирийските бежанци.

Болшинството от присъстващите все пак поставиха условие това да не е безкрайно голямо число предвид икономическото състояние на обикновения българин.

Интересно прозвуча и идеята България да е своеобразен транзитен или разпределителен етап при тази бежанска вълна.

Силно впечатление направи у всички присъстващи добрата подготовка и високата активност на участниците в дискусията.

В заключение ръководителят на "ХобиСклуб" г-н Иван Тодоров с дълбоко задоволство обобщи резултатите от това събеседване и благодари на Цветан Манев за воденето на дискусията.

Иван ТОДОРОВ

КОЛЕДА Коледни традиции по света

Ако сте изморени от стандартното посрещане на празниците, може би е време да разчупите стереотипите с няколко идеи от цял свят.

Коледни песни в Сидни, Австралия

Една от най-прекрасните коледни традиции са ежегодните коледни концерти в Сидни, които се организират в така наречения Домейн (открито пространство от над 30 хектара в източната част на града). Тук хората се събират да празнуват заедно и да се насладят на организираният тържества и събития, както и да наблюдават традиционните фойерверки. Не трябва да забравяме, че Австралия се намира в Южното полукълбо и Коледа се пада през лятото - затова там можете да посрещнете коледните празници направо на тревата.

В традиционните празненства понякога взимат участие и известни личности - например изпълнителката Тина Арина и актьорът Хю Джакман. Символ на коледните тържества пък е коалата Карол - симпатичното животинче, което е един от символите на континента, се изобразява с червено носле, тъй като мечтата му е била да стане един от елените на Дядо Коледа.

Коледни сцени на Рождеството в Неапол, Италия

Сцените на Рождеството могат се срещнат във всички италиански градове, но Неапол се счита за люлката на тази традиция. Тя съществува още от 1223 г., когато свети Франциск от Асизи помолил майстора Джовани Велито да създаде сцена, изобразяваща раждането на Христос.

Ако тръгнете на разходка из Неапол, по пътя си ще срещнете стотици такива сценки, но това не означава, че те са еднакви. Те включват не само традиционните овчари и домашни животни, а в тях могат да се видят и фигурки на съвременни личности - например Диего Марадона, неаполитански майстор на пица и дори продавачи на риба.

Тъй като сцената на Рождеството няма да бъде истинска без фигурата на Младенеца, всеки посетител може да си създаде такава у дома, закупувайки фигурките от легендарните пазари на Via San Gregorio Armeno (улица, носеща името на Свети Григорий Арменски), едно от съкровищата на Юнеско.

"Тиха нощ, свята нощ" в едноименния параклис в Обендорф, Австрия

Съвсем близо до Залцбург се намира градчето Обендорф, където в навечерието на Бъдни вечер можете да чуete класическата коледна песен "Тиха нощ, свята нощ", изпълнена в нейния дом. Параклисът "Тиха нощ" (Stille Nacht Kapelle) се счита за мястото, където е създадено и изпълнено за пръв път това световноизвестно произведение. През 1818 г. композиторът Франц Грубер създава мелодията, а австрийският свещеник Йосеф Мор вписва в нея текста на поемата "Тиха нощ" (оригиналният текст е на немски език). Първото изпълнение на песента е акапелно поради липса на църковен орган в параклиса, а около 40 години по-късно "Тиха нощ" става една от най-изпълняваните коледни песни в протестантските и католическите общества.

Коледа от светлина в Грамадо, Бразилия

"Коледа от светлина" (или Natal Luz) е двумесечен коледен фестивал, който се провежда в град Грамадо в бразилския щат Rio Grande do Sul (Рио Гранди до Сул). Грандиозното събитие започва в началото на ноември и завършва в началото на януари. По време на тържествата населението на града се увеличава над два пъти - от 30 хиляди на 70 хиляди.

Списъкът със събития е доста дълъг и включва грандиозен коледен парад с над 200 участници, шоу за деца, фойерверки и много музика. Въпреки почти безплатната възможност посетителите да се потопят в коледната атмосфера, фестивалът е малко известен извън страната (само около 1 % от посетителите са чужденци), което пък дава възможност на туристите да се насладят на една традиционна бразилска атмосфера. Да не забравяме и за Дядо Коледа - тук той се нарича Папа Ноел и носи не червен кожух, а копринен костюм, тъй като Коледата в Бразилия е всъщност доста гореща.

Коледното дръвче пред Рокфелер Център, Ню Йорк, САЩ

Може би най-известният в световен мащаб символ на Коледата в Америка е огромното коледно дръвче пред Рокфелер Център в Ню Йорк. То стои над бронзовата статуя на древногръцкия герой Прометей, между фигурите на ангелчета, надуващи рогове, а точно до него се намира огромна ледена пързалка. Тъй като дръвчето не е засадено, всяка година се използва ново (обикновено норвежки смърч), а ако се питате какво се случва с него след края на празниците - миналата година например дървото е използвано за построяването на домове за нуждаещите се. Традицията на коледното дръвче датира от 1930 г., а оттогава обявяната в светлина атракция привлича всяка година милиони посетители към сърцето на Манхатън, за да се насладят на една приказна коледна атмосфера, превърнала се в символ чрез снимки, разкази и филми.

Коледните пазари във Виена съществуват вече 715 години

Виенчани може да се гордеят, че техният град първи получава правото да организира коледен пазар. В наши дни целият немскоезичен свят е обърнал традицията в примамка за туристи. Но не е толкова зле. Особено след чаша греяно вино...

През далечната 1298 г. крал Албрехт I позволява на виенчани да разстелят декемврийски пазар, известен още като "Клипенмаркт". В наши дни местните на пръв поглед малко са прекалили, защото из австрийската столица са опънали шатри и павилиончета не един, не два, а 20 официални коледни пазара. На тях се продават дребни подаръчета (или "прахосъбирачки", както ги нарича един приятел), но има за ядене, а също и греяно вино.

Традицията се разпростира и в Чехия, и в Германия. Първоначално на тях се продават месни произведения, но постепенно стоката си започват да предлагат и други занаятчийски.

През XVI в. Мартин Лутер правилно посочва, че най-добре е да си раздаваме подаръци на датата, на която се е родил Христос, вместо да използваме дните на светци като Николай (6 декември) или Мартин (11 ноември). Колелата на комерсиалното се завъртат. През 1616 г. нюрнбергски свещеник отлага коледната служба, защото цялото му паство е на пазар.

Най-представителният пазар във Виена се разпростира пред кметството. През декември махат на всяка дата по едно покривало от прозорец на фасадата. На практика това е гигантски коледен календар, какъвто малките получават, за да отброяват дните до 25-ото число на месец декември.

Вътре в кметството отварят цял етаж за детски забавления на топло. Тази година всеки работен ден известни австрийци ще четат любимите си коледни приказки. Международни хорове безплатно изпълняват празнични песнички в петък, събота и неделя. По традиция някоя от планинските провинции на Австрия изпраща коледно дърво. Този сезон то е от Сирия. Смърчът е висок 30 м и е на възраст около 100 години. Осветен е от 1000 икономични лампички, които спестяват 90 % от електричеството на конвенционалните.

Туристически коледен пазар във Виена има и в бивша болница, която сега приютява един от факултетите на университета. В студентска компания греяното вино върви по-добре. Да не говорим, че порцелановите чаши се отпускат срещу депозит от 2 евро, така че лесно може да си ги задържиш за спомен. Алкохолът е овкусен с ванилия, мед или екзотични плодове.

Другото по-алтернативно коледно място е вътрешният двор на Музейния квартал. А най-тежкарското е пред двореца Шьонбрун, който ухае на изпечени ванилови кифлички. Зад Народния театър, по малките улички, също разпъват коледни будки и предлагат керамика, пуловери, сребърни бижуте и други дреболии. А под виенското колело на Пратера също тече оживен алъш-вериш.

Около 21-22 часа вечерта коледните пазари спускат кепенците. Само някои от тях остават отворени след 24 декември за още ден-два.

В целия немскоезичен свят търговията по пазарите преди Святото Рождество привлича над 200 милиона посетители годишно.

По материали от Интернет

Витлеемската звезда

Михаил СТАМАТИС

Звездата на Христовото Рождество се появила преди около 2000 години и според евангелския разказ била тази, която отвела тримата влъхви до малкия Иисус.

Природата на тази звезда все още представлява загадка за учените. Има немалко опити да бъде обяснен този необичаен феномен, но никоя теория не го обяснява изцяло и затова Витлеемската звезда продължава да очарова със своята тайнственост и се е превърнала в един от главните символи на Рождественските празници.

Единственият достоверен източник, който дава информация за Витлеемската звезда, е Евангелието от Матей в началото на II глава. Според този текст маговете, които дошли да се поклонят на Иисус, били мъдреци от страна, намираща се източно от река Йордан. Броят им не е известен от евангелския текст, но се е наложила цифрата три заради трите подаръка, които поднесли на Христос. Още докато били на Изток, мъдреците забелязали звездата в западната или югозападната част на небосвода и я последвали, за да стигнат в Йерусалим. Ирод не знаел нищо за нея, нито пък жителите на Йерусалим – очевидно тя била видима само за влъхвите или била трудно забележима от неспециалисти.

Ако Рождественската звезда била ярка, щели да я виждат и останалите хора освен мъдреците. Ако била твърде мрачна, за да я забележат неспециалисти (маговете били специалисти в този смисъл), тогава автоматично отпадат теориите, които считат, че звездата била ярък астрален обект, видим от всички. Ирод проучил информацията около идването на влъхвите и заповядал да бъдат избити всички момченца под 2-годишна възраст. Оттук се прави изводът, че пътуването на маговете продължило около две години. Следователно звездата, която внезапно станала видима, се забелязвала на небето в продължение на две години. Когато влъхвите си тръгнали от Ирод, звездата отново се появила, намираща се постоянно пред тях и ги водела, докато слязла и застанала над детето Иисус. Звездата указала на малко, конкретно място, където се е родил Иисус.

Един небесен обект обаче заради голямото разстояние, на което се намира, не може да покаже конкретно място на повърхността на земята, а само посока, ориентир. За да се посочи определен земен участък, би трябвало небесният обект да се е образувал в по-ниските слоеве на земната атмосфера, което е невъзможно за астрално тяло. Следователно сведенията, които черпим от Светото Писание, сравнени с характеристиките на астралните или метеорологични обекти или феномени, показват, че Витлеемската звезда не би могла да бъде астрален обект от какъвто и да е характер, а също и метеорологичен.

Едно убедително тълкуване на Витлеемската звезда е, че тя е имала свръхестествен характер. Вероятно е била ангел или някаква божествена сила с формата на звезда (има подобни случаи в Стария Завет).

Много рационалисти и материалистични учени отхвърлят съществуването на свръхестественото и създават теории за физическо обяснение на свръхестественото, но така губят смисъла на случилото се. А всъщност истината е, че няма толкова голямо значение какво се е случило на небето в онази нощ, защото нещо много по-важно се било случило на земята. Нещо величествено става в малкия град на Витлеем - ражда се Иисус Христос, Спасителят на света. Затова е много по-чудно да се види Кой се е родил в Святата нощ преди 2000 години, отколкото каква е Рождественската звезда, която предвещава раждането на Слънцето на правдата.

Св. Йоан Златоуст за Рождественската звезда:

"Виждаш ли колко несъобразности се откриват, ако съдим за това събитие по хода на човешките дела и по обикновен начин? Но за да не прибавяме недоумения към недоумения, за да не ви приведем в обърканост, да пристъпим сега към разрешение на въпросите. Да започнем с Христовата звезда. Ако узнаем, каква била тази звезда - обикновена или различна от другите, действително ли била звезда или

само имала вид на звезда, ще бъде лесно да разберем всичко останало. Но откъде можем да узнаем всичко това? От самото Свещено Писание. Че тя била необикновена звезда и дори не звезда, а както ми се струва - някаква невидима сила, която била приела вида на звезда, това се доказва, първо, от нейния път. Няма и не може да има звезда, която би имала такъв път. Виждаме, че и Слънцето, и Луната, и всички останали звезди вървят от изток към запад, а тази звезда вървяла от север на юг – в такова положение именно се намира Палестина по отношение на Персия.

Второ, също може да се види от самото време - тя се явила не през нощта, а сред ден, при светлина на слънцето... Трето, това се доказва от обстоятелството, че звездата ту се появявала, ту пак се скривала. Когато мъдреците отивали за Палестина, тя се виждала и им показвала пътя, а когато влезли в Йерусалим, тя се скрила. След това, когато те казали на Ирод за какво са дошли, оставили го и потеглили на път, звездата пак се явила. Това вече не е движение на звезда, а някаква напълно разумна сила. Тя нямала свой определен път, но когато трябвало се спирала и стояла, като се съобразявала във всичко с нуждата на мъдреците, подобно на облачен стълб, който показвал на евреите, кога трябвало да почиват и кога да тръгват на път".

Св. Теофилакт, архиепископ Охридски:

"Като слушаш за звездата, не мисли, че тя е била една от видимите за нас. Не, това е била божествена и ангелска сила, явила се в образа на звезда. Тъй като влъхвите се занимавали с науката за звездите, то Господ ги призовал с това, което било за тях познат знак, подобно на рибаря Петър, когото Той изумил с множеството риби (Лука 5:5-8) и така го привлякъл към Христос...

Звездата се явила на влъхвите преди Рождението на Господ, тъй като на тях им предстояло да употребят много време в път, за да могат да се поклонят, когато Той бил още в пелени..."

Използван източник: dveri.bg

Коледен разказ

Георги МАРКОВ

Това се случи точно преди трийсет години.

Ние бяхме дузина млади и гладни софийнци, които следваха във Висшето техническо училище в Русе. Горкото училище, то просъществува само три години, след което беше наляпано и изядено от софийската политехника с гордото име... "Сталин". Но за тези русенски години всеки от нас би могъл да разказва до края на живота си. Струва ми се, че рядко е имало такава плътна любов между един оригинален град и група оригинални чешити. Когато и да поискам, аз виждам пред себе си старата гара - пристанище, стръмните улици нагоре към центъра, където сякаш се простираше обширна театрална сцена, заобиколена с бутафорни сгради, стария хотел "Тетевен" и сладкарницата под него, Народния театър, където хората свещенодействаха, и църквата, превърната в опера, където някои посетители се прекръстваха. И нашата многообещаваща игра, да застанем пред халите и да питаме всяко минаващо по-хубаво момиче: "Извинете, бихте ли ми казали къде са халите?". Остроумни отговори, предизвикателни усмивки - и познанството започваше. Возехме се на фойтон с достолепието на херцози, носехме широкополи меки шапки, било нахлупени до очите, било килнати назад, въобразявахме си, че сме поети, и бродехме посред нощ като призраци по брега на реката. Ние все още бяхме "господа студенти". Последните студенти, които са били "господа".

Но "господата" губеха доста от фасона си, когато се натискахме кой да бъде дежурен по менза, защото

дежурният можеше да яде до пукване; когато през студените дни изтръгвахме коловете от градините, за да ги напъхаме в най-бързогорящите печки на света, когато си заемахме едно и също палто, за да идем на някаква среща. Защото беше времето, когато купоните командваха стомасите, снабдяването с въглища и дърва беше лукс, магазините бяха празни, а ресторантите, както винаги, не съответстваха на празните джобове.

Затова всеки мечтаеше за ваканцията, за да иде у дома си, където все се намираше нещичко за плюскане. Ала за наше нещастие изпитната сесия през тази зима започваше много рано и фактически беше невъзможно да караме Коледа далеч от Русе. Новата година току-що бе отшумяла и не само, че не ни зарадва с нищо ново, но и унищожи оскъдните ни стари запаси от по няколко яйца, буркан захаросано сладко и проклетото кондензирано мляко, което беше помощ от чужбина за децата, но ние го крадахме.

Три дни преди Бъдни вечер ние се събрахме в квартирата на Стефан, който през нощта бе откънал цяла тараба отнякъде и печката му беше нажежена до червено. Въпреки топлината всички бяхме вкиснати, предчувствайки най-тъжния и гладен Бъдни вечер. И тогава може би Витлеемската звезда се смили над нас. Един от нашите най-скромни колеги, чиято майка беше аптекарка, бе срещнал във влака между Бяла и Русе млад селянин, който бил отчаян, защото не можел да намери някакво рядко и най-необходимо лекарство. Колегата беше писал на майка си и за късмет на Стойчо, така се казваше селянинът, лекарството му беше изпратено. Благодарността на човека нямаше граници. Той написа до колегата дълго признателно писмо, в което се казваше, че би желал да му подари маса работи за ядене, но не може да ги прати по пощата и някой да иде да ги вземе. Селото се намираше на десетина километра от гара Две могили. Излишно е да разказвам какъв ентусиазъм предизвика у нас това писмо. Решихме двама души веднага да заминат, така че да се върнат за Бъдни вечер, когато щяхме да имаме "гала вечеря на пода". Но кой да отиде? Изборът се сведе до наличност на здрави обувки и як носачески гръб. Тръгнахме Стефан и аз. Обувките бяха негови, а гръбът беше мой.

Пътуването ни до село Острица премина без приключения, като не слагаме в сметката дебелия сняг, поради който раздрънканият частен автобус отказа да се движи. Ние носехме две празни раници и крачехме в студа, стопляни от мисълта за свинско със зеле или пълнена пуйка, а в най-лошия случай - дебела домашна сланина.

Стойчо се оказа много сърдечен и гостоприемнен млад човек. Може би за първи път от доста години пред нас се разстла трапеза, която ни напомни как хубаво са се хранели българите по празници. Имаше печено прасенце, приказна свинска пача, домашни наденици, кокоша чорба, баница, петмез и накрая истинска диня, която магически бе запазена, заровена в жито още от лятото. Нашите домакини постеха, така че всичко на масата беше за мен и Стефан. Ние ядохме като спасени корабкрушенци, лакомо, настървено, като че храната не беше храна, а враг, който трябваше да се унищожи с пръсти и зъби. От чиста лакомия и егоизъм ние приехме охотно поканата да останем още един ден. И когато в деня на самия Бъдни вечер потеглихме обратно, не можеше да се каже дали раниците или стомасите ни тежаха повече. В добавък Стойчо ни връчи две кошници, от които подаваха змийските си шишове две гъски. Той категорично отказа да вземе пари и когато ни изпрати до края на селото, ни каза: "В раниците съм ви сложил още няколко кила мас и по малко брашно и фасул. Понеже селото не е изпълнило наряда, маста, брашното и фасулът са под възбрана. Затова гледайте милицията да не ви среща!".

Нашите изпитания започнаха веднага след като поехме пътя. Внезапно се развихри такава снежна виелица, че пътят не само започна да изчезва пред очите ни, но и все по-често затъвахме до кръста в нови преспи. И понеже беше пред Бъдни вечер, нямаше жива душа по целия път. Беше страшно студено и по някое време чувствах, че лицето ми е замръзнало и се е превърнало на посмъртна маска. Възторгът ни от тежестта на раниците се изпари и по пътя ние проклинахме не само храната, но и цялата идея да идем при Стойчо. Ала най-неприятното бяха гъските. Господи, никога преди това не знаех, че тези вкусни животни имат такива отвратителни характери и умеят така болезнено да кълват. Моята гъска направи десетина опита да хвъркне заедно с кошницата, като междуременно изхапа до кръв ръката ми. Бях вече решил да я заколя наред път, когато Стефан бе осенен от гениалната идея да си свали колана, да върже своята кошница и да я пързала като шейна. Нашето пътешествие се превърна в бродене из "мъртвите сибирски полета". Бяхме потеглили тържествено заранта, а почти на мръкване на гара Две могили се добраха два крачеши, почти вкочанявали трупа с две замръзнали

раници, следвани от две триумфиращи гъски.

Гарата се намираше на възвишение, на което, изглежда, ветровете от Румъния и България провеждаха постоянна конференция. По неизвестни, но сигурно важни съображения чакалнята беше заключена и ние четиримата - двама студенти и две гъски - застанахме на открития перон. Краката ми бяха така измръзнали, че ги чувствах като протези, принадлежащи на някой друг. Чувствах, че противоречието между замръзналото ми тяло и все още мъждукащото съзнание започва да изчезва. Срещу мене Стефан стоеше неподвижен, заснежен и заскрежен като паметник на незнайния войн. Часовникът на гарата бе замръзнал. И може би и самата гара бе замръзнала. Единствено на гъските им нямаше нищо. Цялата атмосфера беше толкова безнадеждна, че ние не вярвахме, че през тази бяла пустиня изобщо можеше да мине влак.

"Тук нищо друго не може да мине освен гъска!" - каза Стефан.

Но за наше нещастие ние се бяхме излъгали. Влакът не дойде. Вместо него се зададоха два силуета, в които дори посинялото от студа съзнание би разпознало представителите на народната власт. Те бяха един лейтенант, тъничко младо момче с женствени сини очи и рунтави русоляви мустаци, и един дебел старшина, чието лице ужасно напомняше на артиста Хари Бор. Двамата бяха облечени в дълги дебели кожуси и носеха плъстени ботуши.

- Отваряй раниците! - извика лейтенантът с писклив глас, като че в нашите раници се намираше трупът на майка му.

- Мас! - извика той горе-долу с ликуването на мадам Кюри, когато открила радия. - И фасул! Че и брашно! Орехи, мед, пушено месо, сланина, яйца и не една, ами цели две гъски! Тук мирише на контрабанда!

- Искате да кажете, на черна борса! - поправи го хладнокръвно Стефан.

- Ти нема да ме учиш български! Аз знам какво е контрабанда и какво е черна борса! Това е контрабанда!

- Слушай, лейтенанте! - каза Стефан, който винаги настояваше, че с органите на властта трябва да демонстрираш мистериозна важност. - Ние сме студенти и бяхме при приятели, които ни подариха всичко това за Бъдни вечер!

Въпреки измръзналото ми съзнание почувствах, че тук Стефан сбърка. Тези мустаци и тези женствени очи на фанатик чакаха само религиозния мотив.

- Искаш да кажеш, че вие, народните студенти, ще празнувате Бъдни вечер, ще празнувате празниците на поповете и реакцията, ще се кланяте на религиозните дивотии! Какви студенти сте вие, бе? - гласът му изпищя като ехо от виелицата.

- Нали знаете, просто традиция, не е работата до вярване... - опитах се да загледа религиозния конфликт. Но Стефан, който беше инатливо магаре, студено и ясно каза:

- Защо пък да не вярвам! Аз съм християнин, това е мой празник и не е ваша работа!

Оттук нататък само атомна бомба можеше да възпре лейтенанта. Законът за маста, брашното и фасула беше на негова страна.

- Аз ще ви дам един Бъдни вечер, та ще го помните цял живот, контрабандисти!

- Черноборсаджии! - поправи го Стефан, който, изглежда, беше развеселен от срещата с лейтенанта.

От перона, в колона по един, ние с милиционерите и гъските се отправихме зад гарата по някаква пътека към участъка. Лейтенантът крачеше пред нас и продължаваше да надава бойни викове:

- Сега, когато работническата класа гладува, когато ние водим борба на живот и смърт с най-подлите и най-мръсните врагове, които има по земята, нашите студенти, народните студенти, стават контрабандисти! И отгоре на всичко - религиозни контрабандисти! Ще празнуват Бъдни вечер с поповете!

Знаех, че сигурно щяхме да изпуснем влака. Но се надявах, че поне в участъка ще бъде по-топло.

Озовахме се в голяма, абсолютно празна стая без прозорци, но с яки железни решетки. Явно това представляваше арестантската стая на участъка. Раниците ни бяха взети и върху пода на стаята се намерихме само ние и гъските. Изглежда, те също бяха уважавани от милицията и започнаха да се държат по-примирено, и даже ни поглеждаха с известно съчувствие.

- Бъдни вечер, а! Ще ви дам аз един Бъдни вечер! - извика лейтенантът и отиде да търси кантар, на който да премери съдържанието на раниците.

До този момент старшината с физиономията на Хари Бор не бе проговорил нито дума. След като

лейтенантът изчезна, той дойде при нас, притвори вратата, поднесе ни кутия с цигари и каза:

- Слушайте сега, момчета. Заради вас ще трябва да седя цяла нощ в участъка да ви пазя. А пък аз си имам семейство и деца и искам като всички да си карам Бъдни вечер. Лейтенантът не е лошо момче, но религията му бодее в очите. Като се върне сега, кажете му, че никакъв Бъдни вечер няма да празнувате, ами така, от глад сте ходили до Острица, и може да ви пусне да хванете влака в 12 часа!

Но тук Стефан за моя голяма изненада изтърси:

- Старши, аз заради твоя лейтенант от Бога не се отмятам!

- Тогава ще караш цялата Коледа тука! - сопна му се старшината.

- Ще я карам!

- Да, ама и аз трябва да стоя тука заради тебе! - повиши глас старшината. - Слушай, младо, свети Петър три пъти се е отметнал от Бога, та кой си ти да не се отметнеш!

- Аз не се казвам Петър, казвам се Стефан! - отвърна моят колега.

Старшината вдигна ръце и излезе, заключвайки вратата. Докато се готвех да излея яда си срещу Стефан, лейтенантът се завърна с кантара.

- Сега ще падне малко писане! - каза заядливо той.

Внезапно Стефан скочи на крака и с някакъв наполеоновски глас ревна:

- Слушай, лейтенанте, ако ме държиш още половин час, аз ще ти обръсна мустаците! Ти знаеш ли кой е другарят Младенов?

Лейтенантът се стъписа за миг и със снижен глас попита:

- Кой е другарят Младенов?

- Ако не си научил, ще научиш! - викаше Стефан.

За първи път видях как по лицето на лейтенанта премина съмнение, което се превърна в колебание.

Той остави кантара на пода и излезе.

- Както я караш, ако излезем оттук след един месец, пак ще сме добре! - казах аз, почти сигурен, че ни чакаха тежки часове.

Настъпи дълга тишина. Чувствувах адска болка в краката и в ръцете. Проклинах за кой ли път и Стефан, и Бъдни вечер, и гъските, и всичко.

Към осем часа вратата се отвори и се появи Хари Бор.

- Хайде момчета - каза с неочаквана любезност той. - Бързо, че има един товарен влак и ще им кажа да ви качат във фургона! Ами ако бяхте казали още отначало, че сте хора на другаря Младенов, нямаше да има никаква разправа. Лейтенантът се извинява, но вие сте си виновни! Хайде, да не изпуснем влака!

Във фургона на товарния влак ни лъхна най-сладката и най-болезнената топлина на земята. Едва когато болките понамаляха, попитах Стефан:

- А кой е този Младенов?

- Де да знам! - отвърна той. - Трябва да има някакъв Младенов, иначе нямаше да ни пуснат!

Уважаеми читатели,

Екипът на списание "Зари" Ви пожелава светли празници, много здраве и късмет за Вас и Вашите близки!

ПРОЕКТИ Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение в България

Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928" с партньорството на Средно общообразователно училище за деца с нарушено зрение "Луи Брайл" завършва в края на годината проекта "Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение в България". Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007-2013, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз "Инвестира във Вашето бъдеще". Неговите дейности и цели са:

- Осигуряване на учебници и помагала в достъпен формат за ученици с нарушено зрение, които учат интегрирано.
- Отпечатване на брайлов шрифт и адаптиране в електронен формат на изучаваната в училище литература, която до момента не е налична.
- Професионално ориентиране на ученици с нарушено зрение от гимназиалните класове.
- Издаване на ръководство за професионално ориентиране на хора с нарушено зрение в електронен, брайлов и на едър шрифт формат.
- Консултиране на родители на деца с нарушено зрение в предучилищна и училищна възраст.
- Изработване на софтуер за полагане на изпити под формата на тест от ученици с нарушено зрение.
- Издаване на ръководство по етикет за ученици с нарушено зрение.
- Разработване на методика за преподаването на математика и информатика на ученици с нарушено зрение от I до XII клас.

Учебници и помагала за нашите деца

Когато става въпрос за незрящи и с нарушено зрение деца, никой не си задава въпросите как ще учат и как ще се развиват. За работещите по проекта е огромна радост, че поне две учебни години децата ще имат своите учебници, помагала и художествена литература, обработени точно за техните нужди. В България има 2 училища (София и Варна), ориентирани към незрящи и със затруднено зрение деца, където те сами си ги печатат. Но всички останали, които учат интегрирано в цялата страна, имат огромния проблем да няма учебници за тях.

В проекта бяха заложили за изпълнение 90 броя учебници и учебни помагала и 90 броя художествена литература, които да обработим в помощ на децата с увредено зрение. Сега, вече към края на проекта, са създадени двойно повече учебници и с почти 50% повече художествена литература. И това е за 2 години работа. Всички експерти потвърдиха, че ще работят извънредно до края на годината, стига да завършат започнатото.

Обработката протича по следния начин - първо се сканира изданието, коригира се и се адаптира спрямо нуждите на ученика - на брайл, на едър шрифт или за говореща програма. При проверката за съвместимост с говорещата програма се обръща внимание на части, които биха затруднили ползването на учебниците от незрящите ученици като оформлението на текста, представянето на фигури и схеми, структурата на таблиците, специфичните символи като математически знаци, структурата и оформлението на тестове и задачи. Когато са готови, изданията се добавят в електронната библиотека, за да бъдат достъпни в мрежата и за бъдещи ползватели.

Нови поръчки пристигат постоянно. За нещастие времето ни притиска и не можем да изпълним всички, колкото и да искаме. Но да спрем дотук не можем! Всичко, което имаме, ще го предоставяме и изпращаме дори и след приключването на проекта. Повечето са обработени за говореща програма,

както и част от тях на едър шрифт. Художествената литература се обработва, коригира, отпечатва на брайл и се добавя в електронната библиотека.

Ивета ИВАНОВА,
координатор

Методика за преподаване на математика и информатика на ученици с нарушено зрение от I до XII клас

В осъществявания от Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928" проект "Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение в България" се разработва Методика за преподаване на математика и информатика на ученици с нарушено зрение от I до XII клас. Тя ще подпомогне и насърчи подобряването на обучението по математика и информатика и подготовката на учениците със зрителни увреждания за разчитането на релефни изображения. С възможността за избор на специфични методи, техники, средства и форми за обучение тя ще съдейства за тяхното активно и равностойно участие при усвояването на знания и умения, така както то е осигурено за децата без увреждания на тяхната възраст. Изграждането на математически представи и понятия започва още от първите стъпки на детето в хода на неговото 12-годишно обучение. В тази връзка е особено важно да се изгради стабилна, методически подплатена основа, на която педагозите от среден и горен курс да надстрояват по-сложните абстракции. Необходими са съвсем конкретни насоки и стъпки, указващи посоката и спецификата при преподаването на математика в целия 12-годишен курс на обучение. Това ще стане посредством разработване на конкретните теми, влизащи в учебното съдържание, одобрено от МОН за обучение по математика на ученици с нарушено зрение по непрофилирана програма. Ясно и напълно конкретно ще се обяснят начините за изготвяне на картинки, графики и изображения по геометрия и алгебра. Ще се даде ясен алгоритъм за работа с тях на зрително затруднени деца. Спецификата при изготвянето на методика за решаване и изписване на задачи от информатиката е основа на настоящата дейност. Това ще подпомогне изучаването на нелеката материя и ще даде процедурата за изписване на тежки информационни конструкции. Методичното ръководство ще бъде отпечатано както на плоскопечатен, така и на брайлов шрифт, който също така ще илюстрира напълно реално теоретичните препоръки в методическата част. В подкрепа на изграждането на устойчиви представи и понятия е особено важно да се изготвят релефни изображения, свързани с разработените конкретни теми. Това ще улесни както преподавателите в масовите, така и тези в специалните училища, като им позволи да направят сравнение между изображенията в учебниците на плоскопечатен шрифт и същите изображения, но вече във вид на релеф - на какви изисквания трябва да отговарят те и как се адаптира едно плоскопечатно в релефно изображение.

Ивета ИВАНОВА,
координатор

Ръководства за хора с нарушено зрение

В разработения от Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928" проект "Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение в България" са изготвени, отпечатани, разпространени и добавени в електронна библиотека два броя ръководства за хора с нарушено зрение - Ръководство по етикет и Ръководство по професионално ориентиране.

Ръководството по етикет има за цел да подпомогне децата с намалено или напълно загубено зрение да придобият способности за адекватно и социално приемливо поведение в обществото, да подкрепи тяхната интеграция сред виждащите деца, като им помогне да осъзнаят и предотвратят потенциални проблеми, възникващи вследствие на изработено неправилно поведение. Попаднали в средата на своите виждащи връстници, те трябва да умеят да общуват с тях, да предизвикват положителни асоциации и да намерят своето място в групата.

Първата област въпроси, които се засягат в ръководството по етикет, се отнасят до визията на отделния човек - начин на обличане, поддържане на добър външен вид, стойка и т. н.

Втората част на ръководството е посветена на поведението - от правилата за хранене, държане на обществени места, провеждане на разговор до усвояване на психологически похвати за общуване, които да помогнат на детето с нарушено зрение да си изгради поведение на добър и желан събеседник, да създава позитивна нагласа към себе си и да поддържа вече създадените контакти и приятелства.

Ръководството по професионално ориентиране има за цел да предостави на хората с нарушено зрение в България допълнителна възможност за тяхната по-лесна ориентация на пазара на труда, както и да ги подпомогне при търсенето на подходящи работа и работодател и при подготовката за срещи с тях. То съдържа описание на професиите, подходящи за реализация на хора с нарушено зрение, примерни тестове за професионална ориентация, упътвания за попълването на документи за кандидатстване за работа с примери за най-често изискваните документи като CV, мотивационно писмо и така нататък. Друг важен раздел е явяването на интервю за работа - визия на кандидата, поведение по време на интервюто, справяне с потенциални проблеми, които обикновено възникват на този етап вследствие на различието.

Съвсем скоро ще бъде готова и брошура за консултиране на родители на деца с нарушено зрение. В нея са описани най-често срещаните зрителни нарушения, съпътстващи заболявания, области на развитие и препоръки за развитие през първите години. Целта на тази брошура е да се окаже помощ на родителите да изградят в семействата си подкрепяща среда за интеграцията на своите деца, да им помогнат да приемат различието, да развият своите качества, да ги мотивират да преодоляват препятствията, създавани от увреждането, да контактуват със свои връстници, да създават социални контакти от различен характер и да водят нормален за възрастта си начин на живот.

Всеки човек има право на образование, на социален живот, на професионална и лична реализация. Всяко дете има право на мечти. Колкото по-адекватна е подкрепата от най-близките му хора, толкова по-достижими са те. Затова за нас това издание е толкова важно, колкото и целият проект.

Ивета ИВАНОВА,
координатор

Професионално ориентиране на зрително затруднени ученици

В рамките на проект "Подкрепяща среда за интегрираното образование на децата с намалено и напълно загубено зрение в България" се извършва професионално ориентиране на ученици с нарушено зрение от горен курс.

В съвременния опит при работа с хора с увреждания централно място заема ориентацията към професионалното обучение и заетостта. Доказано е, че в социалния контекст на увреждането работата се счита за най-ефективния механизъм за продуктивно функциониране на индивида.

Всички момчета и момичета, които учат в гимназиален курс, би трябвало да си изградят стабилни и добре мотивирани възгледи за това какво е желаното от тях тяхно собствено бъдеще, какво е това, което те няма как да постигнат и накрая какво е това, което е необходимо те да направят, за да избегнат разочарованията, които се пораждат при значими разминавания между субективните очаквания и получените резултати. Не след дълго ще дойде абитуриентският бал, а до него те вече трябва да са решили ще продължат ли своето образование в някое висше учебно заведение, кои специалности най-пълно отговарят на техните интереси и не на последно място дали тези специалности биха им дали повече или по-малко сериозни шансове за бъдеща професионална реализация, дали въобще ще се стремят към получаване на по-високо образование или веднага ще се опитат да започнат някаква работа.

Ето защо в провежданите през времетраенето на проекта занимания с учениците се включват дискусии по въпросите за нарушеното зрение и проблемите и ограниченията, които произтичат от него, както и възможностите за реализация на пазара на труда. Обръща се внимание на факта, че за хората със зрителни увреждания е изключително трудно да намерят работа. От една страна, при тях рискът да не бъдат наети на работа е много сериозен, защото обичайно се изисква адаптиране на работното място. От друга, веднъж наети, рискът да отпаднат при съкращения или изтичане на срока на договора е много висок. От трета, веднъж загубили работа, техните шансове да намерят нова са минимални. Пониженото равнище на физическа самостоятелност, недостатъчно развитите социални умения, предразсъдъците на обществото, недоверието и страхът на работодателите затрудняват процеса и налагат търсещите работа кандидати с увредено зрение да притежават и такива знания и умения, които не са задължителни при младежите без увреждания.

Това налага особено сериозно да се акцентира върху отделните моменти като например спецификите и най-често допусканите грешки при представянето пред работодател, подготовката за интервю - основни правила; вербалната и невербалната комуникация; най-често задаваните въпроси от работодател; дрескод; договаряне на заплащането; стандартни грешки по време на интервюто; запознаване на работодателя със зрителното увреждане в процеса на интервюто, както и с начините за неговото успешно компенсиране в процеса на извършването на конкретната работа, за която се кандидатства.

Целта на заниманията е учениците със зрителни увреждания да свикнат да проявяват инициативност и да възприемат професионалната си реализация като свой личен ангажимент, да укрепват вярата в себе си и вече на тая база да не престават да се подготвят и винаги да реагират адекватно на променящите се условия, да усвоят принципа, че за да може един лишен от зрение специалист да бъде възприеман като равен на останалите, той задължително трябва да бъде поне малко по-добър от тях.

В хода на работата по проекта консултантите по професионално ориентиране за зрително затруднени ученици от гимназиалните класове подготвиха наръчник, който да бъде в помощ на учениците по време на практическите занятия. Наръчникът ще бъде полезен не само за завършващите средно образование, а и за всички млади хора със зрителни нарушения, които си търсят работа.

При неговото изработване бяха направени допълнителни проучвания на български и чуждестранни източници, отнасящи се до общото състояние на пазара на труда в България и Европейския съюз. Бяха проучени материали, изследващи специфичните ограничения, социалните и психологическите бариери, с които се сблъскват хората със зрителни увреждания при опитите си за реализация на свободния пазар на труда.

В своята работа консултантите се опираха и на натрупания от тях през предишни години опит в професионалното обучение на зрително затруднени лица.

В това малко по обем помагало е обърнато внимание на теми, свързани с възможностите, перспективите и потенциалните трудности при реализацията в традиционни за хората със зрителни увреждания сфери и при избор на типична или не чак толкова типична за незрящ човек професия.

Съществена характеристика на наръчника е неговата изцяло практическа насоченост. Той съдържа редица практически указания за попълване на необходимите документи при кандидатстване за работа (автобиография, мотивационно писмо, благодарствено писмо и други), както и ценни съвети за младежите как да се държат при явяване на интервю и започване на работа. За улеснение при избора на професия са посочени най-често срещаните професии, в които се реализират хора със зрителни нарушения.

Създаването на наръчника в частност както и всички проведени занимания по професионално ориентиране имат като свои резултати повишаване на информираността при избора на бъдеща професия на учениците с нарушено зрение, повишаване на тяхната мотивация и увереност в себе си и във възможностите им за бъдеща успешна професионална реализация. Осезаемо се развиха уменията им за изготвяне на автобиография, структуриране на мотивационно и благодарствено писмо. Сериозна работа беше извършена и по посока придобиване на знания и развитие на умения за представяне пред потенциален работодател, за убедително изтъкване на собствените способности и качества, за компенсиране на някои личностни дефицити и липсата на опит и професионален стаж. При провежданите интерактивни занимания учениците със зрителни увреждания имаха възможност да се убедят в необходимостта от изграждането от самите тях на адекватна оценка на собствените им способности и компетенции, за да избегнат бъдещи недоразумения и разочарования.

Днес сме свидетели на ускорено развитие на модерните технологии, което в комбинация с позитивните промени в обществените нагласи по отношение на хората с увреждания, макар и все още твърде бавно, допринася за сериозно увеличаване на количеството подходящи професии за слепи и зрително затруднени.

Убедени сме, че нашите усилия ще имат принос въобще към бъдещето на тези млади момчета и момичета. Нашите обосновани очаквания са по посока на устойчивото развитие на възможностите на хората от тази общност, което в социален аспект би трябвало да има като свои резултати намаляване на бедността и създаване на равностойни стандарти за качество на живот.

Десислава БЕНЕВА,
Петър СТАЙКОВ